

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

ЖІНКИ, МИР ТА БЕЗПЕКА:

**Інформаційно-методичний збірник
для співробітників Міністерства Оборони і
Генерального штабу України**

Посібник розглядає можливості врахування гендерних факторів на основі міжнародних і національних зобов'язань щодо забезпечення гендерної рівності та прав жінок (включаючи, але не обмежуючись ними Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (КЛДЖ), Резолюція 1325 Ради Безпеки ООН щодо жінок, миру та безпеки і наступних резолюцій і т.д.)

Посібник підготовлений: Оленою Суисловою, Інформаційно-консультативний жіночий центр.

Посібник виданий за фінансової підтримки ООН Жінки в Україні.

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

ООН Жінки

ООН Жінки – це структура Організації Об'єднаних Націй, яка займається питаннями гендерної рівності та уповноваження жінок. Всесвітня поборниця прав та інтересів жінок і дівчат, структура ООН Жінки, була створена для прискорення прогресу щодо задоволення їхніх потреб у всьому світі.

ООН Жінки надає підтримку державам-членам Організації Об'єднаних Націй щодо встановлення глобальних стандартів для досягнення гендерної рівності, а також разом із урядами і громадянським суспільством розробляє закони, стратегії, програми і послуги, необхідні для реалізації цих стандартів. Вона виступає за рівну участь жінок у всіх сферах життя, приділяючи основну увагу п'яти пріоритетним напрямкам: посиленню жіночого лідерства і підвищенню їхньої участі в процесі прийняття рішень; припиненню насильства по відношенню до жінок; залученню жінок до всіх етапів процесу забезпечення миру і безпеки; розширенню економічних прав жінок; наданню питань гендерної рівності особливого значення в процесі національного планування та бюджетування. ООН Жінки також координує зусилля та сприяє діяльності системи ООН щодо просування гендерної рівності.

**Інформаційно-методичний збірник
для співробітників Міністерства Оборони і
Генерального штабу України**

2016

ЗМІСТ

Вступ	3
Міжнародні зобов'язання України та національне законодавство у сфері гендерної рівності	4
Мир, безпека, гендерна рівність: міжнародні документи та загальні підходи міжнародних організацій	9
Інтегрування принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в секторі безпеки	14
Сексуальне і гендерно-обумовлене насильство	16
Перша допомога потерпілим від насильства	21
Підтримка і допомога потерпілим від сексуального насильства	24
Додаток 1: Гендерна проблематика в навчальних планах	25
Додаток 2: РЕЗОЛЮЦІЇ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН ЩОДО ЖІНОК, МИРУ ТА БЕЗПЕКИ	27

ВСТУП

Реформа сектору безпеки має враховувати відмінності в потребах безпеки чоловіків, жінок, дівчат, хлопців. Інтеграція ґендерних аспектів є також ключовим фактором для забезпечення ефективності і підзвітності сектора безпеки для зміцнення місцевої ініціативи в процесі реформи і для забезпечення її легітимності.

Урахування ґендерних аспектів в оборонному секторі сприяє збагаченню процесу підготовки нормативно-правових актів і структур національної оборони досвідом, знаннями як чоловіків, так і жінок.

Існує певна залежність між ґендерною нерівністю та конфліктами:

- на різних людей конфлікт впливає по-різному
- є різниця в тому, як жінки, чоловіки, хлопці, дівчата почуваються в конфлікті і долають його
- конфлікт розкриває сильніше наявні нерівності, дискримінацію і непропорційний їх вплив на жінок і дівчат

Говорячи про відмінності, маємо пам'ятати, що мирне населення у конфлікті може потерпати по-різному, мати різні потреби і відчувати різні наслідки.

Жінки і дівчата:

- їм може бути складніше отримати продукти, паливо, воду
- жінки зазвичай опікуються більшою кількістю залежних
- мають більший ризик сексуального насильства
- жертв сексуального насильства частіше відкидають рідні і суспільство
- жінок примушують до проституції
- реабілітаційні програми можуть ігнорувати жінок і дівчат

Чоловіки і хлопці:

- на них частіше покладають відповідальність за утримання сім'ї
- частіше беруть зброю
- хлопців можуть примусити піти в армію
- після конфлікту чоловіки можуть мати інвалідність і не мати змоги працювати для забезпечення сім'ї
- чоловіки можуть частіше вдаватися до насильства
- реабілітаційні програми можуть бути спрямовані тільки на колишніх комбатантів

Дослідження¹ показують, що чим вищий рівень політичної і соціо-економічної ґендерної рівності, тим менша імовірність внутрішнього збройного конфлікту в країні, тим більш миролюбна країна в цілому.

Ґендерна складова є також частиною факторів, що обумовлюють ранні прояви конфлікту, а відповідно і його попередження. Так, різниця в середній тривалості життя жінок і чоловіків в Україні до війни складала майже 13 років, в різних регіонах країни вона також була різною. При цьому, в Донецькій області ця різниця складала 21 рік, хоча демографи вважають, що вже після долання бар'єру в 10 років можуть відбуватися некеровані зміни у суспільстві. При цьому, фізіологічна різниця складає лише 3 – 5 років. Інші фактори мають суспільні коріння, а тому можуть зменшуватися за допомогою суспільних важелів.

1 Teaching Gender in the Military. Handbook. DCAF and PfPC, 2016

МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

1980 року Україна ратифікувала **Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок** (CEDAW). Понад 30 років держава Україна зобов'язується вживати заходи щодо унеможливлення дискримінації, тобто будь-якого розрізнення, винятку або обмеження за ознакою статі, спрямованих на ослаблення чи зведення нанівець визнання користування або здійснення жінками незалежно від їхнього сімейного стану на основі рівноправності чоловіків і жінок прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій сферах.

Структура Конвенції спирається на три основних принципи²:

Принцип «дійсної рівності»

Конвенція популяризує модель «дійсної рівності» (англ. substantive equality), що складається з:

- Рівності можливостей
- Рівності в доступі до можливостей
- Рівноцінності результатів

Ця модель побудована на концепції, яка стверджує, що формальна рівність, про яку часто говориться в гендерно нейтральних програмах дій, політиці або законодавстві, не здатна досить ефективно гарантувати жінкам і чоловікам однакові права.

По-перше, Конвенція підкреслює важливість «рівності можливостей» у контексті рівного доступу жінок до всіх ресурсів країни. Ця рівність повинна бути гарантована законодавством і політикою держави, а також підтримуватися відповідними механізмами й інститутами. По-друге, навіть якщо рівний захист і повага прав жінок гарантовані на рівні політики й законодавства, держава зобов'язана забезпечити відсутність перешкод на шляху до реалізації жінками своїх прав. Таким чином, «рівність у доступі до можливостей» є ще одним важливим елементом поняття «рівність». По-третє, Конвенція йде значно далі, підкреслюючи, що заходи, вжиті державою для охорони прав чоловіків і жінок, повинні забезпечити «рівноцінність результатів». Індикатором того, наскільки ефективно держава-учасниця виконує норми Конвенції, є не просто дії влади, але такі дії, що приводять до реальної зміни становища жінок.

Основу структури Конвенції складає корективний, або дійсний підхід до поняття рівності. Відповідно до Конвенції, рівний перерозподіл благ між чоловіками і жінками з метою поліпшення захисту прав жінок має привести до трансформації нерівних відносин між жінками й чоловіками. У зв'язку з цим держава зобов'язана створити такі умови для досягнення жінками рівності, за яких перестануть існувати всі перешкоди, засновані тільки на факті приналежності до жіночій жіночої статі. Отже, Конвенція визнає, що для досягнення «рівноцінності результатів» жінки й чоловіки можуть мати потребу в різному підході. Більш того, оскільки рівність повинна бути гарантована всім жінкам, нерівне положення різних груп жінок залежно від їхньої расової, етнічної, кастової, національної, релігійної приналежності і т.п. показує існування ще одного аспекту рівності, що Конвенція бере до уваги.

2 www.empedu.org.ua

Принцип недискримінації

Конвенція містить дуже широке поняття дискримінації, визнаючи, що існують випадки неочевидної або опосередкованої дискримінації. Наприклад, можуть бути дискримінаційні ситуації, коли до жінок, що знаходяться у свідомо нерівному положенні, застосовується нейтральний принцип рівності доступу до можливостей. Відповідно до духу Конвенції, заходи для ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок повинні забезпечити дійсну рівність чоловіків і жінок.

Стаття 1 Конвенції:

«Для цілей цієї Конвенції поняття «дискримінація щодо жінок» означає будь-яке розрізнення, виняток або обмеження за ознакою статі, спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі».

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» теж містить визначення дискримінації:

«...дискримінація за ознакою статі – дії чи бездіяльність, що виражають будь-яке розрізнення, виняток або привілеї за ознакою статі, якщо вони спрямовані на обмеження або унеможливають визнання, користування чи здійснення на рівних підставах прав і свобод людини для жінок і чоловіків...»

Якщо розкласти на окремі елементи визначення дискримінації, надане в статті 1 Конвенції, то можна виділити наступні поняття:

- Будь-яке розрізнення (наприклад, правило, відповідно до якого жінки повинні одержати більш високі бали, ніж чоловіки, при вступі на технічні спеціальності).
- Будь-яке виключення (наприклад, закон або інструкція, що забороняють жінкам вступати в університети на певні спеціальності).
- Будь-яке обмеження (наприклад, політика, що проводиться з метою запобігання зґвалтування і забороняє жінкам з'являтися на вулицях одним після 21.00).
- На законодавчому рівні (дискримінація de jure) або на практиці (дискримінація de facto).
- За ознакою статі і на основі гендерних стереотипів, що часто збігаються з дискримінацією за ознакою расової, етнічної, вікової, релігійної, класової приналежності і ....т.і.

Поняття, яке спрямовано на ослаблення або зводить нанівець визнання, використання або здійснення жінками своїх прав. Зазначені дії можуть бути як навмисними, так і ненавмисними. Важливий сам факт існування дискримінації, а не наявність або відсутність наміру в її здійсненні. Однак необхідно довести, що були перешкоди при спробі здійснення права або відмова в його здійсненні, і показати, що саме варто змінити, щоби жінки могли без перешкод користуватися правами, гарантованими Конвенцією.

Зі статті 1 можна також зробити такі важливі висновки:

- Відповідно до Конвенції, усі жінки повинні бути захищені від дискримінації: немає розходження між індивідуумом або групою осіб. Також жінки не можуть бути дискриміновані за іншими ознаками (наприклад, сімейний стан, раса, каста, вік, релігія, національність, стан здоров'я, економічний статус).
- Конвенція вимагає забезпечення прав людини на основі рівності між чоловіками й жінками. Як було сказано вище, стандарти рівності, що містяться в Конвенції, складають принцип дійсної рівності.
- Конвенція націлена на реалізацію прав людини й основних свобод у всіх сферах життєдіяльності. Вона не відокремлює цивільних і політичних прав жінок від їх економічних, соціальних і культурних прав.

Принцип зобов'язань держави

Держава, що ратифікує Конвенцію, автоматично приймає на себе ряд юридичних зобов'язань з ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок і забезпечення рівності чоловіків і жінок на національному рівні. Тим

самим держава-учасниця зв'язана нормами і стандартами Конвенції і погоджується на контроль із боку Комітету. Таким чином, підзвітність держави на міжнародному рівні сприяє її зусиллям на національному з ефективного впровадження жіночих людських прав, що містяться в Конвенції, за допомогою законодавчих і політичних заходів.

Аналіз статей 2-4 Конвенції дозволяє вивести принципи відповідальності держави:

а) Зобов'язання, що стосуються способів і результатів

При ратифікації Конвенції держава приймає на себе зобов'язання, що стосуються способів і результатів. У пунктах а-г статті 2 проілюстрований обов'язок держави вживати визначених заходів для забезпечення виконання норм Конвенції. Проте держава може не обмежуватися прийняттям тільки заходів, що перераховані в статті 2 Конвенції, а піти значно далі. Фактично держава повинна проводити політику ліквідації дискримінації щодо жінок усіма відповідними способами і досягти рівноправності чоловіків і жінок. Влада зобов'язана уважно вивчити кожен ситуацію порушення прав, що часто зустрічається, і вжити ефективних заходів, прийнятних саме в даній ситуації. Мета – досягти результату, тобто реалізації жіночої рівноправності на практиці. У цьому і є зобов'язання щодо результатів.

Цей подвійний обов'язок є гарантією як самих прав, так і їх реалізації. Він гарантує, що в результаті дій держави жінкам буде надана не проста рівність можливостей і ресурсів або одна тільки рівність доступу до можливостей, а рівність *de jure* і *de facto*.

б) Зобов'язання з поваги, захисту й виконання прав жінок

Стаття 2 накладає на держави-учасниці обов'язок забезпечити здійснення політики недискримінації шляхом включення принципу рівноправності чоловіків і жінок у свої національні конституції щось я не розумію а я не розумію, чого ти не розумієш - є конституції, а є інше відповідне законодавство – у нас це зокрема Закон «Про забезпечення рівних прав ...» або інше відповідне законодавство.

- Обов'язок поваги прав вимагає від держави утримуватися від втручання в здійснення прав, що гарантуються Конвенцією (стаття 2, пункт d)). Це означає, що держави-учасниці не повинні робити дій, що порушують права жінок. Держава, а також будь-які державні органи й установи, зобов'язані поважати права жінок і утримуватися від здійснення яких-небудь дискримінаційних актів або дій відносно жінок. Держава повинна скасувати всі положення свого законодавства, постанов, звичаїв і практик, що є дискримінацією щодо жінок (стаття 2, пункти f) і g)), а державні органи й установи - утриматися від здійснення яких-небудь дискримінаційних актів або дій.
- Обов'язок із захисту прав вимагає від держави запобігати порушенням Конвенції з боку третіх осіб. У зв'язку з цим влада відповідає за врегулювання діяльності недержавних суб'єктів так, щоб вона відповідала принципам Конвенції. Для досягнення цієї мети права жінок повинні бути захищені за допомогою ефективних антидискримінаційних законів і практик (наприклад, закони, спрямовані проти дискримінації за ознакою статі), а також за допомогою санкцій за дискримінаційні дії й ефективні механізми оскарження (стаття 2, пункти b), c) e)).
- Обов'язок з виконання прав вимагає від держави забезпечити всебічну реалізацію прав жінок. З цією метою влада повинна усіма відповідними способами проводити політику ліквідації дискримінації щодо жінок, у тому числі включити принцип рівноправності чоловіків і жінок у своє національне законодавство і забезпечити практичне здійснення цього принципу (стаття 2, пункт a)). Вони зобов'язані також вжити активних заходів для забезпечення всебічного розвитку і прогресу жінок (стаття 3) і встановлення встановлення фактичної рівності між чоловіками й жінками (стаття 4, пункт 1). Таким чином, Конвенція звертає увагу на необхідність систематичної зміни норм, які є передумовами нерівності жінок, для того, щоб уникнути порушення прав жінок у майбутньому.

Треба використовувати концепцію відповідальності держави. При ратифікації Конвенції держави-учасниці визнають існування нерівності й дискримінації та необхідність прийняття зі своєї сторони відповідних заходів, а також погоджуються на визначені дії та (бажаючи виглядати відповідальними в очах як населення своєї країни, так і міжнародного співтовариства) готові нести відповідальність на державному й міжнародному рівні.

Права людини, що гарантуються Конвенцією, носять всеосяжний характер, проте залишається значний розрив між зобов'язаннями згідно Конвенції і реальністю, в якій живуть жінки. Факультативний протокол, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1999 року, намагається скоротити цей розрив. Це

окремий договір, якій не містить нових матеріальних прав, але створює механізм захисту тих прав, які передбачені Конвенцією. Україна ратифікувала Факультативний протокол 5 червня 2003 року.

Факультативний протокол є договором надзвичайної важливості, бо гарантує реалізацію прав жінок. Він допомагає краще зрозуміти Конвенцію в цілому, а тому може посилити ступінь імплементації Конвенції, розвинути судову практику у справах жінок шляхом кращого розуміння стандартів і створення прецедентів, які забезпечать покращення становища жінок у довгостроковій перспективі. Протокол також закликає держави виявити і змінити існуючі дискримінаційні закони і практику і повністю імплементувати положення Конвенції. Протокол також підвищує обізнаність суспільства про стандарти захисту прав людини, пов'язаних з проблемою дискримінації жінок.

Наша країна має й інші міжнародні зобов'язання, які стосуються гендерної рівності:

Загальна декларація прав людини (1948 р.)

- Міжнародний пакт ООН про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.)
- Міжнародний пакт ООН про громадянські та політичні права (1966 р.)
- Міжнародні пакти про громадянські і політичні та економічні, соціальні і культурні права (1966 р.)
- Декларація ООН про соціальний прогрес (Копенгаген, 1995 р.)
- Декларація та Платформа дій, прийняті на четвертій Всесвітній конференції зі становища жінок (Пекін, 1995 р.)
- Політична декларація й Підсумковий документ «Подальші заходи й ініціативи щодо реалізації Пекінської декларації і Платформи дій», прийняті на Спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН з порядком денним «Жінки у 2000 році: рівність між жінками і чоловіками.
- Розвиток і мир у XXI столітті»
- Декларація глав держав і урядів, прийнята на Саміті Тисячоліття (2000 р.)
- Підсумковий документ Всесвітнього саміту 2005 року
- Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод (1950 р.)
- Європейська соціальна хартія (зі змінами).

Стаття 24 Конституції України стверджує засади рівності, зокрема, гендерної:

Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

2005 року Верховна Рада прийняла **Закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»**, метою якого є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України.

Державна політика щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків спрямована на:

- утвердження гендерної рівності;
- недопущення дискримінації за ознакою статі;
- застосування позитивних дій;
- забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень;
- забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків;
- підтримку сім'ї, формування відповідального материнства і батьківства;
- виховання і пропаганду серед населення України культури гендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері;

- захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі.

У Законі запроваджені терміни, які дають можливість детальніше зрозуміти проблеми та шляхи їх вирішення:

- рівні права жінок і чоловіків - відсутність обмежень чи привілеїв за ознакою статі;
- рівні можливості жінок і чоловіків - рівні умови для реалізації рівних прав жінок і чоловіків;
- дискримінація за ознакою статі - дії чи бездіяльність, що виражають будь-яке розрізнення, виняток або привілеї за ознакою статі, якщо вони спрямовані на обмеження або унеможливають визнання, користування чи здійснення на рівних підставах прав і свобод людини для жінок і чоловіків;
- позитивні дії - спеціальні тимчасові заходи, спрямовані на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України;
- сексуальні домагання - дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах трудового, службового, матеріального чи іншого підпорядкування;
- ґендерна рівність - рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства;
- ґендерно-правова експертиза - аналіз чинного законодавства, проектів нормативно-правових актів, результатом якого є надання висновку щодо їх відповідності принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У 1997 році **Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОР)** визначила за мету широке інтегрування ґендерної проблематики.

«Інтегрування ґендерної проблематики є процес оцінки наслідків для жінок і чоловіків будь-яких запланованих дій, в тому числі законодавства, політики або програм в усіх областях та на всіх рівнях. Це стратегія, яка враховує інтереси і досвід жінок і чоловіків як інтегральне вимірювання при розробці, здійсненні, моніторингу та оцінці політики і програм в усіх політичних, економічних і соціальних сферах, з тим щоб жінки і чоловіки отримували рівні вигоди, і нерівність не зберіглася назавжди. Кінцева мета полягає в тому, щоб досягти ґендерну рівність.»

МИР, БЕЗПЕКА, ҐЕНДЕРНА РІВНІСТЬ: МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ ТА ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Жінки і чоловіки відчують конфлікт по-різному і тому розуміють світ по-різному. Визнання і інтеграція цих відмінностей - відомих як гендерні аспекти - в усі аспекти операцій ООН з підтримання миру, мають важливе значення для успіху зусиль з підтримання миру ООН.

Програма дій з питань Жінок, Миру та Безпеки та Резолюції Ради Безпеки ООН

«Програма дій з питань Жінок, Миру та Безпеки» – назва сфери діяльності, що склалася навколо ряду резолюцій Ради Безпеки щодо прав жінок в умовах, охоплених конфліктом Перша з цих резолюцій – резолюція 1325.

Резолюції 1325 була прийнята одногосно Радою Безпеки ООН 31 жовтня 2000 року. Резолюція стала першим кроком для визнання непропорційного впливу війни на жінок, а також важливості жіночої участі та лідерства в запобіганні конфліктів і побудові миру. Активна участь жінок розглядається як необхідна умова для досягнення міжнародного миру і безпеки в широкому розумінні цієї концепції. Без сумніву, Резолюція 1325 була одним з головних досягнень глобального руху жінок, а також одним з найбільш натхненних рішень Ради Безпеки ООН. Це знакова резолюція і основне джерело натхнення для прихильників гендерної рівності в усьому світі, оскільки вона вперше пов'язує досвід жінок у конфлікті з програмою дій з питань міжнародного миру та безпеки. Лише той факт, що найвищий орган влади, до завдань якого входить забезпечення миру та безпеки в цілому світі, визнав, що мир нерозривно пов'язаний з гендерною рівністю та керівною роллю жінок, є рішучим кроком і великою перемогою глобального руху жінок.

В Резолюції Рада Безпеки надає рекомендації як державам так і міжнародним організаціям щодо залучення жінок до вирішення військових конфліктів, наприклад,

- закликає держави забезпечувати більшу участь жінок на всіх рівнях прийняття рішень в рамках національних, регіональних і міжнародних інститутів і механізмів запобігання, регулювання і вирішення конфліктів, настійно закликає держави-члени розширювати свою добровільну фінансову, технічну і матеріальну підтримку зусиль з підготовки персоналу з урахуванням гендерних аспектів, пропонує державам-членам включати надані рекомендації у національні програми підготовки військового і цивільного поліцейського персоналу, цивільним персоналу з проведення заходів щодо підтримки миру;
- закликає Генерального секретаря активізувати участь жінок на директивних рівнях у врегулюванні конфліктів і мирних процесах та призначити більше жінок на посади спеціальних представників та посланників у миротворчих місіях, польових операціях ООН, особливо серед військових спостерігачів, цивільного, поліцейського персоналу, співробітників з прав людини і гуманітарного персоналу; включення гендерного компонента в операції з підтримання миру, там де це доречно, включаючи зусилля, що вживаються відповідними фондами і програмами, в тому числі, Фондом Організації Об'єднаних Націй для розвитку в інтересах жінок і Дитячим фондом Організації Об'єднаних Націй та Управлінням Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців і іншими відповідними органами; дати державам-членам керівні вказівки

- щодо підготовки та надати їм матеріали, які стосуються захисту, прав і особливих потреб жінок, а також значення залучення жінок до всіх заходів з підтримки миру і миробудівництва;
- закликає всі сторони при погодженні і здійсненні мирних угод застосовувати підхід, заснований на врахуванні гендерних аспектів, в тому числі, серед іншого:

- а) особливих потреб жінок і дівчаток в ході репатріації і переселення, а також в тому, що стосується реабілітації, реінтеграції та постконфліктного відновлення;
- б) підтримувати заходи, спрямовані на підтримку місцевих мирних ініціатив, запропонованих жінками, і місцевих процесів врегулювання конфліктів і залучення жінок у діяльність усіх механізмів здійснення мирних переговорів;
- в) заходів, що забезпечують захист і повагу прав людини жінок і дівчаток, особливо в тому, що стосується конституції, виборчої системи і діяльності поліції і судових органів.

РБ ООН також закликає всі сторони в збройних конфліктах в повній мірі дотримуватися міжнародно-правових норм, які застосовуються до прав і захисту жінок і дівчаток, особливо як цивільних осіб, зокрема зобов'язання, застосовні до них відповідно до Женевських конвенцій 1949 року і Додатковими протоколами до конвенцій 1977, Конвенцією про біженців 1951 року і Протоколу до неї 1967 року Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 року і Факультативного протоколом до неї 1999 року і Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про права дитини 1989 року і двома Факультативними протоколами до неї від 25 травня 2000 року, і враховувати відповідні положення Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Вживати спеціальні заходи для захисту жінок і дівчаток від статево обумовленого насильства, особливо від зґвалтувань та інших форм сексуальної наруги і всіх інших форм насильства, в ситуаціях, що представляють собою збройний конфлікт.

Ми виділяємо Резолюції 1325 тому, що після затвердження Радою Безпеки резолюції 1325 було прийнято сім додаткових резолюцій щодо жінок, миру та безпеки, внаслідок яких питання Жінок, Миру та Безпеки були віднесені до постійного порядку денного Ради Безпеки, а також Генеральний секретар ООН подав щорічні звіти щодо реалізації резолюції 1325 та інших резолюцій.

Глобальне дослідження реалізації резолюції 1325*:

Коли жінки сідають за стіл мирних переговорів, ми переконаємось, що:

20% збільшення ймовірності укладення мирної угоди тривалістю **два роки**

35% збільшення ймовірності укладення мирної угоди тривалістю **15 років**

І тим не менше, у період з 1992 по 2011 рік, у 31 великому процесі мирного врегулювання лише **9%** посередників на мирних переговорах були жінками.

**У 2015 році, на який припадає 15-та річниця резолюції 1325, прийнятої Радою Безпеки ООН, Рада Безпеки організувала Оцінку високого рівня прогресу щодо реалізації резолюції на міжнародному, регіональному та національному рівнях:
<http://wps.unwomen.org/en/about>*

- Було прийнято наступних сім резолюцій щодо жінок, миру та безпеки, останню з яких було ухвалено в жовтні минулого року.
- У більшості резолюцій [1820, 1888, 1960, 2016 років] увагу зосереджено на захисті жінок від сексуального насильства, проте було досягнуто значних успіхів, якщо не в самому запобіганні цих злочинів, то як мінімум у зміцненні нормативної бази запобіжних і каральних заходів.
- Інші резолюції роблять акцент на участь і розширення прав і можливостей жінок, хоча й Раді Безпеки важче контролювати та забезпечити виконання цих резолюцій.
- Резолюція 2242 мала на меті вирішити цю проблему, створивши неофіційну групу експертів з питань жінок, миру та безпеки, що консультуватиме членів Ради стосовно проблемних питань в країнах і тем на порядку денному.

Нижче наведений короткий опис резолюцій. Детальніше з ними можна ознайомитися в **Додатку 2**.

1. **1325 (2000):** розглядала важливість гендерних питань у миротворчих діях ООН; закликала сторони конфлікту захистити жінок від насильства за гендерною ознакою
2. **1820 (2008):** вирішувала питання сексуального насильства внаслідок конфлікту, а також зобов'язувала Генерального секретаря з наступного року повідомляти РБ про ці злочини
3. **1888 (2009):** активізувала зусилля, щоб припинити сексуальне насильство внаслідок конфлікту

4. **1889 (2009):** спонукала країн-членів, органи ООН, благодійні організації та громадське суспільство взяти до уваги питання захисту, розширення прав і можливостей жінок під час здійснення оцінки та планування потреб після конфлікту
5. **1960 (2010):** встановила механізм контролю та повідомлення про випадки сексуального насильства внаслідок конфлікту
6. **2106 (2013):** зосередила увагу на відповідальності злочинців за вчинення сексуального насильства внаслідок конфлікту; акцентувала на політичних і економічних правах і можливостях жінок
7. **2122 (2013):** розглянула постійні прогалини в реалізації програми дій з питань жінок, миру та безпеки
8. **2242 (2015):** зосередила увагу на ролі жінок у боротьбі з насильницьким екстремізмом і тероризмом; вдосконалила методи роботи РБ щодо проблем жінок, миру та безпеки; врахувала рекомендації, розроблені в результаті глобального дослідження

У лютому 2016 року Україна прийняла **Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”** на період до 2020 року, на цей час окрім України такі плани діють у 55 країнах світу (25, разом з Україною, в Європі).

Мета Резолюції Ради безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” і національних планів на її виконання є проста і складна одночасно – це посилити роль жінок як рівних партнерів у вирішенні та розбудові миру в країнах уражених конфліктами, війнами, небезпекою. Кожен план являє собою перелік цілей, заходів та індикаторів виміру щодо їх виконання, основних виконавців, фінансові джерела забезпечення. Мета проста, тому що, дійсно, починаючи від Пекінської платформи дій прийнятої у 1994 році на виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Резолюції ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» (2000) та допоміжних до неї резолюцій, Рекомендації Комітету ООН ліквідації всіх дискримінацій жінок № 30 щодо становища жінок в умовах запобігання конфліктам, в конфліктних та постконфліктних ситуаціях розроблено багато механізмів та документів щодо посилення ролі жінок у розбудові миру, захисту їх від насильства.

Проте складність полягає в тому, що в суспільствах досі існує стереотип щодо жінки виключно як жертви конфлікту, пасивно сприймаючої всі негаразди спричинені вимушеним переміщенням, фізичним насильством, супутником війни, але не особи здатної здійснювати проактивні дії, сприяти вирішенню конфлікту в якості перемовниці, військової тощо.

Існують наступні напрямки посилення жінок під час та після військових конфліктів:

- жінки як рівні учасниці у вирішенні конфлікту,
- захист жінок під час та після конфлікту,
- посилення жінок у запобіганні конфлікту,
- рівний доступ жінок до відновлення після конфлікту.

Виконавцями Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” (далі - НПД 1325) України у межах своїх повноважень є центральні органи виконавчої влади, обласні, Київська міська держадміністрації, органи місцевого самоврядування, Міністерство оборони, Державна судова адміністрація України, Служба безпеки України. Міністерство соціальної політики є відповідальним за координацію виконання та узагальнення інформації щодо звітування.

Україна є єдиною країною у світі, яка приймала свій НПД 1325 під час військового конфлікту. Задля виконання НПД у межах своїх повноважень органи місцевої влади будуть розробляти місцеві плани дій, тому важливо, що відповідальні особи володіли знаннями щодо існуючих міжнародних документів у відповідній сфері, важливо, щоб були враховані відмінності різних регіонів, потреби та інтереси внутрішньо переміщених жінок та чоловіків, осіб з обмеженими можливостями, членів місцевої громади тощо.

Оскільки органи правосуддя є також виконавцями НПД 1325, необхідним є навчання представників сфери правосуддя щодо допомоги жертвам нових форм ґендерно обумовлених злочинів, які є нерозривними супутниками військових конфліктів, такі як зґвалтування, примусова проституція, незаконні утримання жінок у місцях обмеження волі на тимчасово окупованих територіях. Важливим є навчання відповідальних

осіб за надання пакету послуг для жертв зазначених форм насильства для того, щоб уникнути повторної віктимізації (ураження) жертв цих форм насильства.

17 квітня 2014, уряд України визнав юрисдикцію Міжнародного кримінального суду відповідно до статті 12(3), прокурор Міжнародного кримінального суду Фату Бенсуда відкрила стосовно України попередню оцінку ситуації щодо злочинів скоєних в листопаді 21 по 22 лютого, а також на тимчасово окупованій території України, тому необхідно відповідно документувати скоєні злочини для оскарження їх в українських правоохоронних органах і передачі у міжнародні правозахисні інституції.

Оскільки життя постійно змінюється Комітет ООН із ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок надає державам підписантам, міжнародним та громадським організаціям Загальні рекомендації, які інтерпретують ті чи інші права, дає рекомендації щодо політик по забезпеченню тих чи інших прав, ці рекомендації важливо враховувати при звітуванні держави щодо виконання Конвенції.

В контексті посилення жінок у миротворенні та захисту прав жінок під час військових конфліктів Комітет ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок запропонував державам **Загальну рекомендація № 30** щодо становища жінок в умовах запобігання конфліктів, в конфліктних та постконфліктних ситуаціях.

У збройних силах багатьох країн світу, миротворчих місіях ООН, в НАТО вже тривалий час пильну увагу приділяють ґендерному інтегруванню, з часом поглиблюють його і деталізують.

Миротворчі місії ООН

Департамент операцій з підтримання миру (ДОПМ) має цілий ряд способів для забезпечення того, щоби ґендерні питання лежали в основі їх роботи. Одним з найбільш важливих є політика ґендерного інтегрування. Це гарантує, що ґендерні аспекти впроваджені в усі елементи розробки політики в усіх напрямках (реформа сектора безпеки, роззброєння, демобілізація і реінтеграція, поліція, військові, вибори) від початкового планування до оцінки.

ДОПМ також аналізує вплив, який чинить на підтримку миру життя як чоловіків, так і жінок в постконфліктних ситуаціях.

Для того, щоби гарантувати, що ґендерні аспекти враховані в усіх операціях з підтримання миру, ДОПМ базує свою діяльність на Директиві «Політика щодо забезпечення ґендерної рівності в миротворчих операціях».

Провідними принципами Директиви є інклюзивність, недискримінація, ґендерний баланс, ефективність.

Інклюзивність вимагає, щоби миротворці консультувалися на рівних з жінками і чоловіками в пост-конфліктних країнах щодо всіх рішень, політик, процедур, які їм треба виробляти у зв'язку з миротворчою діяльністю.

Недискримінація вимагає від персоналу миротворчих сил забезпечувати політику підтримки рішень, що підтримують рівні права жінок, дівчат, чоловіків, хлопців, а також надає захист від сексуального і ґендерно-обумовленого насильства та традиційних шкідливих практик.

Ґендерний баланс вимагає, щоби політика щодо персоналу як в штаб-квартирі, так і в місіях відображала структурні зобов'язання рівного представництва жінок і чоловіків на всіх рівнях.

Ефективність вимагає, щоби спроможність всіх людських ресурсів в пост-конфліктному суспільстві (жінок, дівчат, чоловіків, хлопців) використовувалася повною мірою для розвитку і підтримки мирних процесів.

НАТО

Політика НАТО щодо ґендерної рівності також має тривалу історію і є добре структурованою. Починаючи з 1961 року, жінки старші офіцери НАТО організували конференції для обговорення статусу, організації, умов зайнятості та кар'єрних можливостей жінок в збройних силах Альянсу. У 1976 році Військовий комітет офіційно визнав Комітет у справах жінок у збройних силах НАТО (CWINF).

У 1998 році був створений постійний офіс Управління у справах жінок у збройних силах НАТО для надання інформації з ґендерних питань і різноманітності для підтримки роботи CWINF. Він тепер називається Управлінням радника з ґендерних питань.

У травні 2009 року мандат CWINF був розширений для підтримки інтеграції гендерних аспектів у військових операціях НАТО, зокрема, для підтримки здійснення резолюцій РБ ООН 1325, а також пов'язаних з нею резолюцій. Він був перейменований в Комітет НАТО з гендерних перспектив.

Базовим документом, який визначає напрямки і форми реалізації гендерної політики в НАТО, є Директива стратегічного командування (BI-SCD)40-1 від 2 вересня 2009.

Управління радника з гендерних питань (IMS GENAD) підпорядковується безпосередньо Генеральному директору Міжнародного військового штабу (DGIMS) і надає інформацію і консультації з гендерних питань, в тому числі з ефективного впровадження резолюції Ради Безпеки (РБ ООН) 1325 і пов'язаних з нею рішень. Воно також служить в якості секретаріату Комітету НАТО з гендерних перспектив (NCGP).

Серед його обов'язків, IMS GENAD збирає і поширює інформацію про національну гендерну політику і впровадження резолюції Ради Безпеки ООН 1325 і пов'язаних з ними резолюцій в членів НАТО і збройних сил країн-партнерів. Крім того, Бюро сприяє діалогу з країнами-партнерами з відповідних гендерних питань і взаємодіє з міжнародними організаціями та установами, що займаються питаннями інтеграції гендерних аспектів у військових операціях,

Комітет НАТО з гендерних перспектив (NCGP) сприяє врахуванню гендерної проблематики для прийняття стратегічних рішень, щоби потреби і досвід як жінок, так і чоловіків стали невід'ємним елементом проектування, реалізації, моніторингу та оцінки політики, програм і військових операцій.

Консультуючи політичне і військове керівництво НАТО, а також країни-члени з гендерних питань та реалізації резолюції Ради Безпеки ООН 1325 і пов'язаних з ними резолюцій NCGP сприяє оперативної ефективності відповідно до цілей і пріоритетів Альянсу.

Інші обов'язки NCGP включають сприяння обміну інформацією між членами НАТО з питань політики з гендерних питань, забезпечення належної координації, а також співпраця з міжнародними організаціями та установами, що займаються проблемами інтеграції гендерних аспектів у військових операціях.

ІНТЕГРУВАННЯ ПРИНЦИПУ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ

Для ефективного впровадження ґендерного компоненту у військовій освіті, нормативно-правових актах, стратегічному і оперативному командуванні важливо знати і враховувати загальні положення та підходи та особливості сектору безпеки.

Інтегрування принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків має такі цілі:

- Врахування різних потреб безпеки, що залежать від багатьох індивідуальних факторів, а також потреб захисту від ґендерного насильства
- Врахування динамічності потреб оборонного сектора як в різноманітності завдань, так і в протидії ґендерному насильству проти мирного населення та в середовищі військовослужбовців
- Забезпечення репрезентативного складу військовослужбовців
- Посилення демократичного громадянського контролю над збройними силами

Це може мати такі наслідки:

- ефективність надання послуг у сфері безпеки
- відсутність дискримінації і сприятлива атмосфера на робочому місці
- попередження порушень прав людини

Перед початком навчання завжди важливо провести попередній аналіз потреб та виявити ступінь обізнаності і пробіли в підготовці, які можна ліквідувати в процесі ґендерного навчання.

Важливо знати відповідь на наступні питання:

- Що ви знаєте про ґендер і ґендерну політику? Чи проходили ви якесь навчання з ґендерних питань до цього?
- Якого роду навчання було би вам корисним, щоби воно допомогло підвищити якість послуг населенню з безпеки?
- Які внутрішні нормативно-правові акти існують, і чи знайомі ви з ними?
- Яких навичок ви потребуєте в цій сфері?
- Від яких культурних факторів може залежати реакція на ґендерне навчання?

Серед найважливіших питань, яким слід приділити увагу під час навчання, є наступні:

- Значення термінів «ґендер» і «ґендерна рівність»
- Ґендерні ролі і різні фактори вразливості, характерні для жінок і дівчат, чоловіків і хлопців
- Наслідки дискримінації і насильства за ознакою статі з позиції безпеки і окремих осіб
- Відомчі нормативно-правові акти і кодекси поведінки, пов'язані із забезпеченням ґендерної рівності і протидією ґендерному насильству
- Міжнародні, регіональні, національні документи з питань ґендера і безпеки
- Зв'язок ґендера з іншими проблемами безпеки, наприклад, насильством із застосуванням вогнепальної зброї і торгівлі людьми
- Методи обліку ґендерної специфіки при виконанні службових обов'язків

Окрім загальних підходів важливою є концепція рівноправної участі жінок, якої зазвичай не дотримуються в структурах сектору безпеки. Це пояснюється тим, що протягом тривалого часу жінок не розглядали як рівноправних в доступі до військової служби.

Участь жінок на всіх рівнях прийняття рішень можна досягти за умов комплексного підходу, з урахуванням різних складових:

- Ініціативи з навчання в області гендерної рівності в операцій з підтримання миру
- Заходи з аналізу і задоволення особливих потреб жінок і дівчат
- Участь жінок з місцевого населення в процесах врегулювання конфліктів і в мирних ініціативах
- Засоби, спрямовані на забезпечення захисту і поваги прав людини жінок і дівчат, особливо в діяльності поліції і доступу до правосуддя
- Масштаби гендерного насильства і заходи для захисту жінок і дівчат від нього, а також кінець безкарності за злочини, пов'язані з насильством над особистістю
- Заходи з аналізу і задоволення особливих потреб колишніх комбатантів обох статей і їх утриманців

Окрім навчання і участі необхідно також розробляти процедури для попередження і реагування на випадки порушення принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Для розслідування випадків дискримінації, домагань і знущань необхідні наступні умови:

- чіткі стандарти, що гарантують справедливе, прозоре, ретельне і максимально оперативне розслідування;
- чіткі стандарти конфіденційності особистості заявника, термінів розслідування, заходів з попередження ворожих дій проти потерпілих, а також механізмів регулярної комунікації з потерпілими;
- політика і правила, що дозволяють особі, що подала скаргу, і потенційній звинувачуваній особі приходити на допит в супроводі незалежної третьої сторони (це може бути довірча особа, адвокат чи колега);
- політика і правила, що дають можливість особі, що подала скаргу, діяти в обхід свого командира, якщо командир є суб'єктом скарги.

СЕКСУАЛЬНЕ І ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО

Невід'ємною складовою військових конфліктів є сексуальне і гендерно-обумовлене насильство.

Гендерно-обумовлене насильство – термін, що охоплює будь-яку шкоду нанесену особі, яка є наслідком гендерної нерівності у суспільстві.

- це не тільки насильство проти жінок і дівчат, а також проти чоловіків і хлопців
- приклади – зґвалтування, сексуальні домагання, сексуальна експлуатація, примусовий ранній шлюб, домашнє насильство, торгівля людьми, пошкодження репродуктивних органів

CEDAW конкретно не звертається до проблеми насильства за ознакою статі як однієї з форм дискримінації. Це було виправлено 1993 року, коли була прийнята Декларація про ліквідацію насильства по відношенню до жінок, в якій чітко визначено насильство за ознакою статі в якості однієї з форм дискримінації.

«Насильство проти жінок це будь-який акт гендерно-обумовленого насильства, який заподіює або може привести до фізичної, сексуальної або психологічної шкоди або страждання жінкам, включно з погрозами здійснення таких актів, примусом або довільним позбавленням волі, будь то в суспільному чи особистому житті».

Важливо відрізнити сексуальне гендерно-обумовлене насильство від сексуального насильства в умовах конфлікту. Сексуальне гендерно-обумовлене насильство може бути використане як тактика війни залякати, принизити, підкорити, насильницькі переселити членів громади чи етнічних груп.

Сексуальне насильство в умовах конфлікту – це злочин згідно міжнародного гуманітарного права, до якого часто вдаються сторони конфлікту, можуть здійснювати офіційні військові формування, добробати, партизани, бойовики, миротворчі місії.

Сексуальне насильство є особливо огидною формою насильства, що включає в себе зґвалтування та будь-який інший напад сексуального характеру, вчинений стосовно жінок і дівчат, чоловіків і хлопців. Його наслідки можуть бути важкими, включаючи тяжкі фізичні та психологічні наслідки для постраждалих і свідків, а також мати глибокий дестабілізуючий вплив на громади та населення в цілому.

Важливо визнавати, що жінки, чоловіки, дівчата та хлопці можуть стати жертвами сексуального насильства. Проте, історичні та структурні нерівності, які існують між чоловіками та жінками, а також різні форми дискримінації за ознакою статі, яким піддаються жінки в усьому світі, сприяють тому, що

УЧАСТЬ ЖІНОК В НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛАХ:

Протягом двох останніх десятиліть відсоткова частка жінок у збройних силах росте у багатьох країнах. Зовсім нещодавно військові відомства ряду країн прийняли гендерні стратегії чи підписали національні плани дій з питань жінок, миру і безпеки. Деякі з цих заходів містять наступне:

- цільові кампанії з набору персоналу;
- усунення бар'єрів і заборону на виключення жінок з певних категорій військового персоналу;
- вдосконалення і диверсифікація методів набору персоналу;
- використання зображень жінок-офіцерів в матеріалах реклами і інформаційних кампаній;
- проведення опитувань і досліджень з питань найму і утримання жіночих кадрів у збройних силах;
- відстежування точних даних про представленість і досвід служби жінок в армії;
- зміни в політиці щодо сім'ї;
- реформи, спрямовані на попередження сексуальних домагань і наруги в лавах збройних сил; і
- зміни щодо військових об'єктів, уніформи і знарядження.

Більшість країн, що застосували такі заходи, - країни НАТО. 2000 року лише 5 країн у складі Північноатлантичного союзу оголосили про розробку конкретних політичних заходів і законів щодо служби жінок у збройних силах. До 2013 року подібні політичні заходи були прийняті в усіх 28 країнах НАТО. Для порівняння, 2000 року лише в 6 країнах НАТО правила прийому на військову службу були однакові для жінок і чоловіків. До 2013 року всі члени НАТО ввели таку можливість, незважаючи на те, що в деяких країнах залишаються недоступними для жінок посади, особливо на бойових постах, підводних човнах і в танкових військах.

Джерело: [Глобальне дослідження реалізації резолюції 1325, UN Women](http://wps.unwomen.org/en/about)
<http://wps.unwomen.org/en/about>

жінки та дівчата більше за інших страждають від сексуального насильства в умовах конфлікту. Крім того, поширеність сексуального насильства по відношенню до дітей, зокрема, надзвичайно висока та може мати руйнівний вплив.

Деякі групи можуть частіше ставати ціллю актів сексуального насильства, ніж інші. Серед них внутрішньо переміщені особи, біженці, діти, жінки, що ведуть свої домогосподарства, жінки-правозахисники, затримані (в тому числі ті, хто знаходиться під контролем озброєного угруповання), ті, хто пов'язаний зі збройними силами або збройними угрупованнями, ті, хто належить до певної етнічної групи, а також інші вразливі групи.

В умовах конфлікту та в умовах, коли вчиняються масові звірства чи в ситуації конфлікту, чи ні, сексуальне насильство часто здійснюють члени озброєних угруповань по відношенню до багатьох осіб, у тому числі цивільних: як стратегію досягнення військових цілей, що може стати частиною поширених або систематичних нападів на цивільне населення. Сексуальне насильство можуть використовувати, щоб послабити громади та отримати контроль над ними. Його можуть застосовувати, щоб покарати або знищити певну групу, вселити в неї жах, помститися або змусити її йти з місця свого перебування. Сексуальне насильство також включає в себе акти (що розглядаються як складова нападу чи ні), які вчиняють в результаті розпаду общинних і сімейних структур, брак безпеки та відсутність верховенства права. Це характерно для ситуацій конфліктів, надзвичайного стану та переміщення, коли злочинці можуть скористатися браком безпеки й атмосферою безкарності та вчинити сексуальне насильство.

За певних обставин сексуальне насильство становить злочин згідно міжнародного права: військовий злочин, злочин проти людяності та/або акт геноциду, якщо наявні складові цих категорій злочинів, і можуть розслідуватися та переслідуватися як такі на національному та на міжнародному рівнях.

У контексті військових злочинів, злочинів проти людяності та геноциду зґвалтування та інші види злочинів у формі сексуального насильства можуть здійснюватися паралельно з багатьма актами жорстокості, що є складовими нападу на цивільне населення, може бути пов'язано зі збройним конфліктом і/або може вчинятися з наміром знищити певну групу в цілому або частково.

Розуміння впливу, який має сексуальне насильство, вкрай важливе для направлення постраждалих/свідків у відповідні служби та для точного документування шкоди, завданої сексуальним насильством фізичним особам, їх родинам і громадам. Сексуальне насильство може мати довгострокові та небезпечні для життя фізичні та психологічні наслідки, а також соціальні, економічні та правові наслідки й призводити до зростання ризиків і вразливості постраждалих.

Протягом останніх 20 років міжнародне право розвивалося в напрямку забезпечення більшої відповідальності за найбільш кричущі злочини, в тому числі злочини в формі сексуального насильства, коли вони відбуваються як військові злочини, злочини проти людяності й акти геноциду. У процесі розвитку міжнародної кримінальної юриспруденції (спочатку в межах Міжнародного кримінального трибуналу в справах колишньої Югославії та Міжнародного кримінального трибуналу по Руанді) були вироблені принципи ідентифікації, документування, протидії насильству та допомоги потерпілим.

Військовослужбовцям важливо вміти розпізнавати випадки ґендерно-обумовленого насильства, його причини, фактори, тощо.

Короткий перелік питань наведений нижче.

Визначення типів ґендерно-обумовленого насильства:

- фізичне
- сексуальне
- сексуальне домагання
- в умовах конфлікту
- психологічне
- економічне
- соціальне
- політичне
- моральне

Визначення причин і факторів ґендерно-обумовленого насильства:

- що впливає на вразливість
- що самі потерпілі думають про ситуацію
- як ставиться до цього суспільство
- як виправдовуються кривдники

Причини ґендерно-обумовленого насильства:

- нерівність
- неповага з боку чоловіків
- суспільні припущення про прийнятну жіночу поведінку
- бажання влади і контролю
- політичні мотиви
- традиційні протиріччя
- колапс традиційного суспільства і сімейної підтримки
- культурні і традиційні практики, релігійні вірування
- бідність
- алкоголь і наркотики
- брак програм і послуг
- втрата чоловіками ролі годувальника у родині
- брак юридичної підтримки проти насильства
- безкарність кривдників
- збройний конфлікт

Додаткові фактори впливу на виникнення ґендерно-обумовленого насильства:

- переміщення
- фізичне середовище
- розподіл праці і влади
- культурні і соціальні норми
- бідність
- залежність
- освіта, обізнаність
- структурне домінування
- фокус гуманітарних агенцій
- вік
- інвалідність
- робоче середовище і культурний вплив
- поширення зброї
- зловживання алкоголем і наркотиками
- безкарність
- рівень вразливості
- належність до меншини

ґендерно-обумовлене насильство має широкі негативні наслідки для різних верств населення. Вони мають як короткостроковий, так і довгостроковий вплив.

Безпосередній вплив

Жертви

- травма
- потреба в медичній допомозі
- почуття сорому і провини
- почуття небезпеки
- потреба в юридичній допомозі

Родина і близькі жертви

- травма
- дестабілізація родини
- стигма і остракизм

- відмова
- небезпека
- соціальний і економічний вплив

Громада

- непевність
- відкидання жертви
- помста
- стигма і остракизм
- дестабілізація громади
- соціальний і економічний вплив

Уряд

- соціальний і економічний тиск
- політичний тиск
- комплексна швидка реакція

Миротворча місія

- брак довіри
- недосягнення цілей
- нестабільність
- комплексна швидка реакція

Саме тому важливі оперативна відповідь на випадки насильства і підтримка потерпілих.

Але є і наслідки, які проявлятимуться пізніше.

Середньо- і довгострокові наслідки

Здоров'я

- ВІЛ і ХПСШ
- поранення, інвалідність, смерть
- ушкодження репродуктивної системи
- безпліддя, менструальні розлади, проблеми з годуванням немовля, інфекції
- небажана вагітність
- небезпечні аборти
- втрата сексуального бажання і болячі сексуальні акти
- обмеження медичної системи, НУО, медичних ресурсів

Емоційний, соціальний, психологічний стан

- почуття сорому, непевності, страху, ненависті до себе
- почуття депресії та ізольованості
- бажання помститися
- проблеми зі сном і споживанням їжі
- психічні захворювання
- думки безнадії і суїциду
- уявне чи реальне несприйняття суспільством, родиною, чоловіком
- проблеми в шлюбі

Юридичні проблеми і правосуддя

- доступ до правової системи
- знання чинних законів і базових прав людини
- розуміння прийнятності правових каналів і процесів, тобто кримінальних чи традиційних
- гендерна чутливість у звітуванні і розгляді випадків
- доступ до підтримки потерпілими
- доступ до юридичних консультацій
- превентивні дії і реакція поліції

- наставництво і поради

Суспільна і фізична безпека

- постійне почуття страху і непевності
- брак участі жінок у суспільному житті
- страх йти в школу чи на роботу
- залучення в життя громади
- програми підвищення обізнаності про безпеку
- безпека вдома і в таборах для переміщених осіб
- самооборона
- програми безпеки в громадах

Фактори посилення ризику насильства

- соціальний та економічний статус
- дисбаланс влади
- безкарність і беззаконня
- стать
- ґендер
- культура і етнічність
- національність
- належність до вразливої групи
- знаходитися у не тому місці і не в той час

Жертви можуть бути безпосередні, опосередковані, потенційні.

Нападники можуть бути озброєними, відомими і невідомими.

Щоби попереджувати і розслідувати випадки насильства, слід розуміти сутність аналізу насильства і вжити всіх заходів в рамках структур сектору безпеки щодо його припинення.

ПЕРША ДОПОМОГА ПОТЕРПІЛИМ ВІД НАСИЛЬСТВА

Якщо ви маєте імовірність бути особою, яка надасть першу допомогу потерпілим, пам'ятайте, що ви:

- маєте знати і вміти, як це робити, а не дивитися в інструкції на місці
- маєте мати при собі комплект першої допомоги
- знаєте, у кого попросити допомоги чи куди направити потерпілих для надання їм допомоги

В миротворчих місіях зазвичай використовується наступний алгоритм, який може бути адаптований для української практики.

Інструкція про надання першої допомоги потерпілим від сексуального насильства

---

1. Застосувати «правила першого контакту»
2. Забезпечити безпеку потерпілої особи
3. Взаємодія людини однієї статі
4. Поводження з потерпілою особою
5. Збір і аналіз попередньої інформації
6. Визначення свідків
7. Супервізія
8. Фіксація інформації
9. Реєстрація скарги в поліції
10. Вимога належного слідчого
11. Належна охорона місця злочину
12. Збір речових доказів
13. Дотримання конфіденційності
14. Звіт і наступні дії

1. Застосувати «правила першого контакту»

- Запитати потерпілу особу, чи має вона серйозні фізичні ушкодження і чи потребує негайної медичної допомоги? Якщо так, то госпіталізації чи амбулаторного втручання.
- Запитати потерпілу особу, чи може вона впізнати чи описати підозрюваного?
- Слідувати за протоколом, щоби потім надати інформацію поліції.
- Негайно викликати патруль.
- Попросити потерпілу особу почекати поліцію у безпечному місці.
- Попросити потерпілу особу нічого не торкатися на місці злочину і не змінювати свій зовнішній вигляд.
- Порадити потерпілій особі не умиватися до медичного огляду.

2. Забезпечити безпеку потерпілої особи

- За потреби вивезти у місце, де потерпіла особи почуватиметься в безпеці і зможе спілкуватися конфіденційно.

3. Взаємодія людини однієї статі

- Якщо є можливість, забезпечити жінкам можливість спілкуватися з жінкою-офіцером, а чоловікам - з чоловіком.
- Це стосується, як офіцерів, так і перекладачів, якщо в них є потреба.

4. Поводження з потерпілою особою

- Бути уважними і допомагати потерпілій особі тримати свою гідність.
- Допомогти потерпілій особі зрозуміти, що вона має довіряти тобі, а ти зробиш все, щоби змінити ситуацію.
- Визначити термінові медичні потреби потерпілої особи
- Вимагати, щоби потерпіла особа не умивалася і не милася до медичного огляду
- Загорнути потерпілу особу в ковдру
- Пояснити потерпілій особі процедуру.
- Організувати транспорт у найближчий шпиталь.
- Надати потерпілій особі довідку про медичний огляд і нагадати про її подальше заповнення
- Поінформувати потерпілу особу про всі можливості допомоги їй.
- Якщо можливо, надати потерпілій особі одяг після огляду.

5. Збір і аналіз попередньої інформації

- Попросити потерпілу особу коротко пояснити, що саме відбулося.
- Повідомити, що ви будете робити записи, щоби задокументувати і передати у компетентні органи інформацію.
- Під час нотування важливо фіксувати слова, опис, пояснення так, як їх говорить потерпіла особа, без перефразування. Нотатки мають бути чіткі, детальні, точні.
- Не рекомендується перебивати потерпілу особу, коли вона говорить.
- Якщо потерпіла особа не може послідовно відтворити опис ситуації, можна допомогти питаннями, які не містимуть вимоги оцінки ситуації, а виключно зосереджені на фактах.

6. Визначення свідків

- Чи є свідки тому, що сталося?
- Зібрати первинну інформацію від свідків.
- Записати контакти свідків.
- Встановити, чи погоджуються свідки офіційно свідчити.
- Встановити, чи потребують свідки захисту.

7. Супервізія

- Надати звіт
- Повідомити підрозділ, відповідальний за розслідування випадків сексуального насильства.

8. Фіксація інформації

- Дата, час, місце отримання першої інформації
- Дата, час, місце злочину
- Дата, час, місце арешту чи затримання підозрюваних осіб
- Фізичний стан потерпілої особи, наприклад, помітні порізи, удари, шрами, порваний одяг або його відсутність, синці, ознаки сексуального нападу, запах алкоголю, обмеження рухливості, помітні ознаки болю чи дискомфорту
- Фізичний стан підозрюваних осіб, наприклад, помітні порізи, удари, шрами, порваний одяг або його відсутність, ознаки фізичної боротьби з потерпілою особою, запах алкоголю, відсутність будь-яких ознак перелічених вище
- Психологічний стан потерпілої особи, наприклад, шок, параноя, страх, злість, плач, обурення

ВАЖЛИВО

Потерпіла особа може не проявляти помітних фізичних чи поведінкових ознак, що демонструють те, що акт сексуального насильства мав місце. Потерпіла особа може виглядати спокійною чи перебувати у шоці. Це не означає, що не було факту насильства чи що це неправдивий звіт. ВСІ заяви слід приймати і розслідувати серйозно.

9. Реєстрація скарги в поліції

- Допомогти потерпілій особі у оформленні заяви до
- Надати потерпілій особі інформацію, де і як вона може звернутися до відповідних органів влади.
- Надати потерпілій особі інформацію про себе, щоби вона, у випадку потреби, могла звернутися до вас.

10. Вимога належного слідчого

- Повідомити слідчому про попередні кроки зроблені в цій справі.
- З'ясувати зі слідчим, чим можете ще допомогти в цій справі.
- Записати особисті дані слідчого.

11. Належна охорона місця злочину

- Використати спеціальну стрічку для огороження місця злочину.
- Записати точне місце скоєння злочину.
- Встановити контроль за непроникненням на місце злочину.
- Встановити і зібрати потенційні речові докази злочину, а саме, частини одягу, ознаки боротьби, порожні склянки чи пляшки від алкоголю, персональні речі потерпілої особи і підозрюваних.
- Передати всі дані і місце злочину слідству.

12. Збір речових доказів

- Врахувати ресурсні обмеження інших структур, які задіяні в розслідуванні злочину.

13. Дотримання конфіденційності

- Запевнити потерпілу особу у конфіденційності інформації стосовно злочину.
- Поширити інформацію виключно тим, хто повинні її знати за обов'язками.

14. Звіт і наступні дії

- Передати всю інформацію структурам і каналами, передбаченими для цього.

ПІДТРИМКА І ДОПОМОГА ПОТЕРПІЛИМ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА

Потерпілі від сексуального насильства можуть:

- боятися за власну безпеку і безпеку своїх дітей
- боятися за безпеку членів родини
- боятися, що дітей затримають чи відберуть
- знаходитися під впливом стереотипів власної родини чи громади
- мати емоційну чи владну залежність від кривдника
- відчувати брак поваги і самокритику
- залежати економічно від кривдника
- відчувати релігійний і культурний тиск
- боятися депортації (у випадку мігрантів і мігранток)
- відчувати соціальну ізоляцію і брак системної підтримки
- не розглядатися серйозно з боку влади
- отримувати мінімум правової інформації про права потерпілих
- мати обмежений доступ до медичних послуг
- мати обмежений доступ до юридичних послуг
- мати обмежений доступ до консультацій та організацій підтримки

Потерпілі особи можуть отримувати допомогу і підтримку від:

- окремі особи
- держава
- міжнародні організації
- партнерські організації
- родина і громада

Загальні рекомендації сектору безпеки до більш ефективного попередження і реагування на сексуальне насильство базуються на таких підходах:

- співпраця і координація з іншими структурами, які залучені у вирішення цієї проблеми, для вироблення ґендерно-чутливого підходу на всіх стадіях
- проведення ґендерних тренінгів для всього персоналу сектору безпеки для просування рівноправної участі жінок і якомога повного забезпечення потреб суспільства
- розробка, затвердження і запровадження оперативних протоколів і процедур для допомоги і підтримки потерпілих від сексуального насильства в повному комплексі
- забезпечення доступу до правосуддя потерпілих від насильству, включно з отриманням репарацій
- визначення необхідності спеціальних послуг для окремих груп постраждалих від сексуального насильства, а саме, дітей, колишніх комбатантів, чоловіків потерпілих
- розвиток стратегій попередження сексуального насильства у військовому конфлікті, розвиток кодексів поведінки з положеннями про заборону сексуальних домагань і сексуальної експлуатації
- залучення громадянського суспільства
- тренінг для мобілізованих

Додаток 1: ГЕНДЕРНА ПРОБЛЕМАТИКА В НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНАХ

Теми для вивчення	Навчальні завдання	Солдати	Офіцери	Нотатки
Визначення і концепції гендера	<ul style="list-style-type: none"> - розуміння концепції гендера - розуміння різноманітності, рівних можливостей, гендерних відмінностей, гендерних ролей, гендерної рівності і гендерного інтегрування 	x	x	
Резолюція РБ ООН 1325 та пов'язані з нею резолюції	<ul style="list-style-type: none"> - обізнаність про Резолюцію РБ ООН 1325 та пов'язані з нею резолюції - здатність розказати про них в загальних рисах - розуміння додаткових можливостей від залучення жінок в сектор безпеки 	x	x	
Гендерний вплив на військові операції	<ul style="list-style-type: none"> - обізнаність в тому, що пост-конфліктні операції і відновлення мають гендерний вимір - розуміння того, як гендерна обізнаність може підвищувати ефективність військових операцій - розуміння того, що гендерна компетентність покращує процес прийняття рішень 	x	x	
Посилення жінок	<ul style="list-style-type: none"> - знання про участь жінок, включно з жіночими організаціями, в житті суспільства - вміння консультиватися з місцевими жіночими групами і організаціями 	x	x	
Співпраця в гендерній сфері	<ul style="list-style-type: none"> - знання діяльності інших організацій, які працюють у площині гендерної тематики (місцевих, національних, міжнародних) 		x	
Стандарти поведінки включно з політикою протидії сексуальним домаганням	<ul style="list-style-type: none"> - знання змісту стандартів поведінки і вміння їх застосовувати 	x	x	

Ґендер і безпека	<ul style="list-style-type: none"> - обізнаність у відмінностях впливу війни та збройних конфліктів на чоловіків, жінок, хлопців, дівчат - обізнаність у відмінностях потреб безпеки жінок, чоловіків, дівчат, хлопців - обізнаність у впливі ґендерної дискримінації на окремих осіб і на суспільство в цілому - обізнаність у ґендерно-обумовлених загрозах (наприклад, розміщення мінних полів), ґендерно-обумовлених моделях пересування і процедурах пошуку 	x	x	
Ґендерно-обумовлене насильство і порушення прав людини	<ul style="list-style-type: none"> - розуміння ґендерно-обумовленого насильства і порушення прав людини - вміння реагувати на ґендерно-обумовлене насильство 	x	x	
Ґендер і культурні особливості	<ul style="list-style-type: none"> - обізнаність в культурних відмінностях - здатність поводитися прийнятно з жінками і чоловіками 	x	x	
Ґендерне законодавство	<ul style="list-style-type: none"> - знання законодавства з прав людини, не-дискримінації, ґендерної політики 	x	x	

Додаток 2: РЕЗОЛЮЦІЇ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН ЩОДО ЖІНОК, МИРУ ТА БЕЗПЕКИ

Лідерство жінок у миротворчій діяльності та запобіганні конфліктам				Запобігання та реагування на сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом			
1325 (2000)	1889 (2009)	2122 (2013)	2242 (2015)	1820 (2008)	1888 (2009)	1960 (2010)	2106 (2013)
Короткий огляд							
Підтверджує важливість участі жінок та включення гендерної перспективи в мирні перемовини, гуманітарне планування, діяльність із підтримання миру та процеси пост-конфліктного встановлення миру й управління.	Наголошує на необхідності підвищення ефективності реалізації та встановлює показники для здійснення контролю над виконанням Резолюції 1325; закликає Генерального секретаря представляти доповідь Раді Безпеки з питань участі та залучення жінок до процесу встановлення миру.	Звертає увагу на існуючі прогалини в реалізації резолюцій щодо жінок, миру та безпеки (ЖМБ); визначає гендерну рівність та розширення прав і можливостей жінок як такі, що є надзвичайно важливими для міжнародного миру та безпеки; визнає диференційний вплив усіх видів насильства під час конфлікту на жінок та дівчат, а також закликає до послідовного застосування резолюцій щодо жінок, миру та безпеки в усій роботі Ради Безпеки.	Створює Неофіційну групу експертів (НГЕ); звертає увагу на постійні перешкоди на шляху до реалізації, включаючи фінансування та інституційні реформи; зосереджує свою увагу на тіснішій інтеграції резолюцій щодо ЖМБ, боротьби з тероризмом та протидії насильницькому екстремізму; закликає до використання вдосконалених методів роботи Ради Безпеки щодо ЖМБ.	Визначає сексуальне насильство як тактику війни та загрозу міжнародному миру та безпеці, що вимагає вживання заходів реагування.	Закликає до активізації зусиль, направлених на припинення сексуального насильства в умовах конфлікту, шляхом запровадження посади Спеціального представника Генерального Секретаря та створення команди експертів із питань верховенства права та сексуального насильства в умовах конфлікту, направлення спеціалістів та удосконалення координації між зацікавленими особами, задіяними у вживанні заходів проти сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом.	Створює механізм контролю та повідомлення про випадки сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом.	Зосереджує увагу на відповідальності злочинців за вчинення сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом; наголошує на політичних і економічних правах і можливостях жінок.

Основні положення

1325 (2000)	1889 (2009)	2122 (2013)	2242 (2015)	1820 (2008)	1888 (2009)	1960 (2010)	2106 (2013)
<ul style="list-style-type: none"> • Закликає жінок до участі в усіх елементах миротворчої діяльності, особливо у мирних перемовинах • Наполягає на тому, щоб Генеральний Секретар призначав більше жінок на посади Спеціальних представників та Надзвичайних посланників та розширив роль жінок в операціях на місцях, у тому числі включив радників із гендерних питань до місії ООН • Наполягає на нарощуванні потенціалу реагування у миротворчих місіях та підготовці всіх кадрів щодо гендерних питань із прав і потреб жінок у процесі забезпечення миру та безпеки • Наголошує на необхідності збереження цивільного характеру таборів біженців/ВПО та важливості організації таборів таким чином, щоб запобігти сексуальному насильству 	<ul style="list-style-type: none"> • Закликає жінок брати участь у процесі встановлення миру та установах, що займаються питаннями пост-конфліктного відновлення й особливо у прийнятті політичних та економічних рішень на найбільш ранніх етапах процесу встановлення миру • Звертає увагу на відсутність належного планування та фінансування потреб жінок • Передбачає наявність інструментів для вдосконалення реалізації, включаючи показники та пропозиції для механізму контролю • Вимагає від Генерального Секретаря призначити більше жінок на посади Спеціальних представників та Надзвичайних посланників, а також мобілізувати більше радників із гендерних питань та з питань захисту жінок 	<ul style="list-style-type: none"> • Вимагає підвищеної та систематизованої звітності від Ради Безпеки щодо питань, які мають відношення до ЖМБ • Наголошує на важливості включення в усі мандати місії ООН положень щодо забезпечення гендерної рівності та надання прав і можливостей жінкам, що знаходяться в умовах конфлікту та пост-конфлікту • Закликає до призначення радників із гендерних питань до миротворчих місій • Закликає жінок брати повноцінну участь у широкому спектрі діяльності, включаючи: вибори, програми з демобілізації, роззброєння та реінтеграції, судовій реформі та реформі сектора безпеки, а також у відбудові після завершення конфлікту 	<ul style="list-style-type: none"> • Закликає до тіснішої інтеграції держав-членів та ООН у виконанні резолюцій щодо жінок, миру та безпеки, боротьби з тероризмом та протидії насильницькому екстремізму • Закликає держави-члени та організації ООН до співробітництва з «ООН-Жінки» для проведення досліджень із урахуванням гендерної проблематики з проблем радикалізації, насильницького екстремізму та тероризму, а також впровадження стратегій по боротьбі з тероризмом на права жінок та жіночі організації з метою розробки цільової, заснованої на доказах політики та програм реагування 	<ul style="list-style-type: none"> • Наголошує на тому, що сексуальне насильство як тактика війни може призвести до загострення конфлікту та може перешкодити відновленню міжнародного миру та безпеки • Стверджує, що сексуальне насильство є військовим злочином, злочином проти людськості та елементом геноциду • Посилює зборону амністії для таких злочинів • Закликає до встановлення більш суворої та чітких керівних вказівок для миротворців ООН щодо запобігання сексуальному насильству по відношенню до населення • Закликає до більш систематизованих та регулярних звітів із даного питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Закликає до призначення Спеціального представника Генерального Секретаря з питань сексуального насильства в умовах конфлікту з метою забезпечення керівництва та координації реагування ООН на сексуальне насильство • Сприяє Програмі дій ООН щодо підтримки роботи Спеціального представника • Закликає Радників із питань захисту жінок (РПЗЖ) бути присутніми в миротворчих місіях через високий рівень сексуального насильства • Створює групу швидкого реагування, до складу якої входять експерти з питань верховенства права, мета якої – швидке реагування на виникнення ситуацій сексуального насильства з метою боротьби з безкарністю 	<ul style="list-style-type: none"> • Закликає Генерального Секретаря сформувати список та включити у нього детальну інформацію про сторони збройного конфлікту, які підозрюються в скоєнні або несуть відповідальність за акти згвалтування або інші форми сексуального насильства у своїх щорічних доповідях відповідно до резолюцій 1820 та 1888 • Звертається з проханням до Генерального Секретаря створити механізми нагляду, аналізу та звітності щодо сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом • Підтверджує намір Ради Безпеки розглянути критерії цілеспрямованих санкцій, що мають відношення до актів згвалтування та інших форм сексуального насильства 	<ul style="list-style-type: none"> • Стверджує, що сексуальне насильство може призвести до загострення та подовження збройного конфлікту та перешкодити відновленню миру та безпеки • Підкреслює участь жінок як таку, що є життєво-важливою у процесах запобігання, захисту та реагування • Привертає увагу до комплексної стратегії відправлення правосуддя під час переходного періоду, включаючи заходи юридичного та неюридичного характеру • Закликає до систематизованого контролю над ситуацією, до дослідження та застосування цілеспрямованих санкцій

<p>• Закликає до вживання спеціальних заходів для захисту жінок і дівчат від сексуального та гендерного насильства</p> <p>• Затверджує важливість того, щоб жінки грали керівну роль та брали участь у процесі врегулювання конфлікту, мирних перемовин та відновлення</p> <p>Представлено Намібією, 2000 р.</p>	<p>• Звертається до держав-членів із проханням про розроблення конкретних стратегій, які б задовольняли весь спектр специфічних потреб і пріоритетів жінок та дітей шляхом проведення громадських слухань</p> <p>• Наголошує на важливості включення потреб жінок та дітей, пов'язаних із озброєними угрупованнями, у процес планування демобілізації, роззброєння та реінтеграції</p> <p>• Наполягає на виявленні поваги до цивільного та гуманітарного характеру таборів для біженців/ВПО</p> <p>• Просить Генерального Секретаря представити доповідь на тему будівництва миру з урахуванням гендерної проблематики та представити на розгляд низку глобальних показників для відстежування реалізації резолюції 1325</p> <p>Представлено В'єтнамом, 2009 р.</p>	<p>• Закликає до вдосконалення взаємодії з громадським суспільством та збільшення консультацій, включаючи консультації жіночих організацій, жінок-лідерів та під час робочих візитів</p> <p>• Закликає держави-члени розробити спеціальні механізми фінансування з метою підтримки організацій, які сприяють участі жінок на всіх рівнях прийняття рішень стосовно миру та безпеки</p> <p>• Звертається з проханням до Генерального Секретаря забезпечити усі посередницькі групи ООН експертами та підтримати призначення жінок на посади посередників ООН вищої ланки</p> <p>• Закликає держави-члени, які надають військову та поліцейську підтримку, збільшити кількість жінок-військових та жінок-поліцейських у дислокаціях</p> <p>Представлено Азербайджаном, 2013 р.</p>	<p>• Створює Неформальні групи експертів із питань жінок, миру та безпеки з метою систематизації роботи Ради Безпеки щодо ЖМБ та підвищення координації та нагляду за реалізацією зусиль</p> <p>• Звертається з проханням до Генерального секретаря включити у свою щорічну доповідь щодо реалізації Резолюції 1325 інформацію про досягнутий прогрес у виконанні рекомендацій Глобального дослідження та інших нових досліджень, зроблених у рамках Оцінки високого рівня</p> <p>• Закликає жінок до участі в зусиллях, направлених на ліквідацію незаконного обігу стрілецької зброї та легкого озброєння</p> <p>• Визначає Глобальний інструмент прискорення (ГІП) як засіб залучення ресурсів, координації реалізації та реалізації</p> <p>Представлено Іспанією, 2015 р.</p>	<p>• Підкреслює важливість участі жінок в усіх процесах, які мають відношення до припинення сексуального насильства в умовах конфлікту, включаючи їхню участь у мирних перемовинах</p> <p>Представлено США, 2008 р.</p>	<p>• Звертається з проханням до Головного Секретаря розробити в терміновому порядку конкретні пропозиції щодо поліпшення контролю та звітності щодо конфліктів, пов'язаних із сексуальним насильством</p> <p>• Надає повноваження Генеральному секретарю представляти щорічну доповідь щодо реалізації резолюції 1820, включаючи інформацію про сторони збройного конфлікту, які обґрунтовано підозрюються в скоєнні сексуального насильства</p> <p>Представлено США, 2009 р.</p>	<p>• Закликає сторони збройного конфлікту взяти на себе та реалізувати конкретні, із встановленими термінами зобов'язання по боротьбі з сексуальним насильством</p> <p>• Закликає держави-члени більшу кількість жінок-військових та жінок-поліцейських до миротворчої діяльності та забезпечити весь військовий та поліцейський персонал належною підготовкою для запобігання та реагування на сексуальне насильство</p> <p>Представлено США, 2010 р.</p>	<p>• Звертається з проханням до Генерального Секретаря та організації ООН надати допомогу національним органам влади у підвищенні ефективності участі жінок у пост-конфліктних процесах, включаючи процеси демобілізації, роззброєння та реінтеграції,</p> <p>реформу сектора безпеки та судову реформу</p> <p>Представлено Сполученим Королівством, 2013 р.</p>
--	---	--	---	---	---	--	--

Для нотаток

Для заметок

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

вул. Еспланадна, 20, офіс 210, Київ, 01601, Україна